

ÚTMUTATÓ GAMBIÁBA

Nyugat-Afrika miniállamának angol beceneve, „*Smiling Coast*”, azaz ’Mosolygó Part’. A Gambiai Köztársaság bemutatását elsősorban ez a jelzős szerkezet teszi indokolttá a magyar turisták számára, hiszen az ország atlanti partvidékének kellemes klímája, a kiegyensúlyozott belpolitikai helyzet és a vendégek kiszolgálására létrehozott infrastruktúra egyre inkább vonzó nyaralóhellyé teszi a külföldiek számára.

A gambiaiak vendégszeretete, a mesterséges hatásvadászat nélküli afrikai hangulat, a pálmákkal övezett homokos strandok, a trópusi növényzet mind-mind hozzájárultak ahhoz, hogy az elmúlt évtizedekben Gambia belépjen a nemzetközileg ismert és keresett nyaralóhelyek sorába.

Az első brit turisták 1971-ben jelentek meg az országban és azóta évről-évre növekedő számban érkeznek vendégek az Egyesült Királyságon kívül a skandináv országokból, Hollandiából és Németországból.

Annak ellenére, hogy diplomáciai kapcsolatok 1971 óta léteznek a Magyar Köztársaság és a Gambiai Köztársaság között, az első magyar vendégek csak 1997-től tettek itt látogatást, elsősorban német utazási irodák szervezett csoportjaival.

Az ország kormánya felismerte az idegenforgalomban rejlő lehetőségeket és az állami irányítás eszközeivel tudatosan fejleszti ezt az ágazatot. Önálló minisztérium irányítja a turizmussal összefüggő iparágat, ösztönzik a nemzetközi befektetéseket, ugyanakkor ésszerű szabályozási technikákkal (például három emeletnél magasabb szálloda építésének tilalmával, a

taxiszolgáltatás központi engedélyeztetésével stb.) korlátozzák az iparszerű turizmus káros kísérőjelenségeinek elterjedését. Gambia idegenforgalmi vonzereje nem a luxus-szolgáltatások hozzáférhetőségében rejlik, sok szempontból – közép-amerikai, távol-keleti célországok kínálatához képest akár elmaradottnak is nevezhetnénk -, természeti szépsége, afrikai egzotikuma azonban kárpótolja a látogatót az ejtőernyős vízisíelés lehetőségének, vagy az ötcsillagos kaszinók igénybevételének hiányáért.

Ez a kiadvány mindenképpen hézagpótló, hiszen eddig magyar nyelven nem készült Gambiát bemutató gyakorlatias útleírás.

HOL IS VAN GAMBIA ?

Körülbelül 1,5 milliós népességével¹ a Gambiai Köztársaság az afrikai kontinens legkisebb szárazföldi országa, összterülete 11.295 négyzetkilométer , azaz körülbelül Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár megye együttes területével egyezik meg.

Szokatlan formája miatt – az ország az összterület 11,5 %-át elfoglaló, névadó folyó partján hosszú tölcserként terül el – az ide érkező magyar üdőlvendég számára mégsem tűnik kicsinek. Legnyugatibb pontjától a kontinens belsejében fekvő keleti végéig közel két napos autós utazást jelent a teljes bejárás. Ez a távolság közúton kb. 300 km. Gambia az óceánpartnál a legszélesebb (közel 80 km), míg a legkeskenyebb pontján kb. 30 km széles.

Sík, lankás vidék, legmagasabb pontja 53 méter. Domborzati és talajviszonyait a folyóvölgy-jelleg határozza meg. Összterületének 18 %-a áll művelés alatt. Az éghajlat trópusi, az esős, forró évszak júniustól novemberig tart. A turistaszezon száraz, kellemes időszaka november végétől májusig élvezhető.

Összehasonlításképpen : Gambia közel azonos szélességen fekszik Bangkokkal vagy a közép-amerikai Barbados-szal (pontos koordinátái : északi szélesség 13 °28' , nyugati hosszúság :16 °34')

Az ország fekvését, kialakulását központi víziútja, a Gambia folyó határozza meg, egyetlen szomszédja a Szenegáli Köztársaság, amely 740 km hosszú szakaszon veszi körül.

¹ becslt adat 2006 júliusában

Hőmérséklet (°C) és csapadékviszonyok

Átlag	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
Legálacsonyabb hőmérséklet	19°	19°	20°	21°	21°	24°	24°	24°	24°	25°	23°	20°
Legmagasabb hőmérséklet	30°	32°	31°	30°	30°	31°	31°	31°	31°	32°	32°	30°
Csapadék (mm)	0	0	0	0	0	123	192	198	354	30	0	0

Népesség², nyelv, közigazgatás

Afrika egyik legsűrűbben lakott (92 fő / km²) és legfiatalabb átlagéletkorú országa, a népesség kb. 3,48 %-kal nő évente.

A népesség korosztályok szerinti szerkezete :

0-14 éves: 46% (férfiak 286,422; nők 285,379)

15-64 éves: 51% (férfiak 318,699; nők 324,264)

65 év feletti: 3% (férfiak 17,723; nők 15,598)

Születési ráta: 43.86 születés/1,000 fő

Halálozási ráta: 13.29 haláleset/1,000 fő

Újszülött-halálozási ráta : 78.8 haláleset/1,000 élveszületett csecsemő esetén

Várható élettartam a teljes népességre vonatkozóan : 53, 4 év

(Ezen belül férfiak : 51,1 év, nők 55,8 év)

Termékenységi ráta: 5.98 gyermek/nő

A lakosság hat nagy törzsi csoportra osztható : mandinka 42%, fula 18%, volof 16%, jola 10%, szerahuli 9%, szerer 3 %

² 1997-es becsült adatok

A lakosság döntő többsége (kb. 80 %) muzulmán, kb. 9 % keresztény vallású, néhány tízezer fő törzsi vallásokat követ.

A szomszédos Szenegálból, a távolabbi Mauritániából, Bissau Guinea-ból és Sierra Leone-ből viszonylag nagy számban érkeznek - mai fogalmaink szerint - gazdasági menekültek Gambiába. Az itt élő főbb törzsek és a bevándorló manjagók, bambarák, bianukák az elmúlt évszázadokban viszonylagos békében, komolyabb konfliktusok nélkül éltek egymás mellett.

Gambia hivatalos nyelve az angol. A mindennapi érintkezésben ezen kívül a mandinka, a volof és a fula nyelv használatos.

A teljes lakosság kb. 38,6 %-a tud írni és olvasni. A férfiak közel fele (47,2%), a nők háromnegyede (75,1 %) írástudatlan.³

Gambia törzseinek rövid bemutatása

Mandinka (vagy mandingo)

A Gambiai Köztársaság legnépesebb nemzetiségét adó törzs első képviselői a XIII. sz. közepén érkeztek Mali területéről, hogy a jelenlegi Bissau-Guinea-tól a dél-szenegáli Cassamance-on keresztül egészen a mai Gambia északi területéig húzódó térségben megalapítsák a Kaabu Birodalmat. Ez az időszak volt a mandinka civilizáció igazi aranykora. A Kaabu Birodalmon belül a mandinka törzsek a folyó déli és északi partján létező önálló királyságokat vonták ellenőrzésük alá, akik a XVI. századra már a Mali Birodalom uralkodói helyett a Kaabu vezetői számára fizettek adót. A folyó északi területein található törzsi királyságok (Niumi, Baddibu, Naini, Sandu, Wuli) és a déli part hatalmi központjai (Kombo, Kiang, Jarra, Niamina, Woropana, Tumna, Kantora) elnevezésükben a mai napig emlékeztetnek a mandinka hőskorra. A birodalom első számú vezetésének felelőssége évszázadokon keresztül néhány család (Bojang, Jatta, Jabang, Sanyang) tagjai között oszlott meg. Érdekes, hogy a mai napig található sok hasonló családnevű személy Gambia politikai és gazdasági elitjében.

Volof (vagy Dzsolof)

Pontos történeti eredetükről nincs hitelt érdemlő adat, annyi biztos, hogy a volof törzsek eredeti befolyási övezete Észak-Szenegál mai területeire tehető. A portugál hajósok XVI. századi megjelenése előtt a volofok a mandinka Kaabuhoz hasonló, gazdasági alapokon álló integrált államalakulatot hoztak létre Kayor, Walo, Baol, Sine és Saloum óceánparti törzsi királyságok egyesítésével.

³ 1995-ös becslült adatok

A törzsek viszonylagos önállóságban ugyan, de közös irányítás alatt, kasztokra osztott társadalomban éltek. A birodalom élén a 'legnagyobb volof', azaz a király állt. A luzitán kereskedők megjelenésével az egyes törzsek önállóan kezdték el értékesíteni termékeiket és kialakuló gazdasági különbség miatt az egységes Volof Birodalom államai között egyre gyakrabban alakultak ki konfliktusok, majd a partvidéktől legtávolabbi Kayor királyság elszakadásának bejelentése után a birodalom gyakorlatilag szétesett. A déli irányba vándorló volof törzsek egymás közötti ellentéteinek kezelését a térség francia és brit gyarmatosítói egyaránt hatalmi szóval, erőszakos úton oldották meg. A volof nyelv a régióban élők számára az egyik legfontosabb nyelv a mai napig, írott nyelvtanát, irodalmát európai és afrikai egyetemeken tanítják. Hozzávetőlegesen két és fél millióan beszélik Szenegál, Gambia és Mauritánia területén.

Fula (vagy Fulani)

A fula Nyugat-Afrika-szerte állattartásból, főként szarvasmarha-tenyésztésből élő törzs. Tagjaik jellegzetes vonása, hogy bőrszínük viszonylag világos, így sokan európai őseket vélnek felfedezni felmenőik között. Az igazság azonban az, hogy a fulák Észak-Kelet-Szenegál Futa Toro nevű vidékéről származnak és az új legelők állandó keresése során vándoroltak évszázadokon keresztül a térség vidékein. A mandinka civilizáció fénykorában főként a fulák adták a mezőgazdasági termeléshez, állattartáshoz szükséges embereket és tudást. Körükben sikeresen térítettek az iszlám követői, így ez a törzs volt az amelyik komoly szerepet játszott a Kaabu birodalom megdöntésében. A fulák nevéhez kötődik a Fuladu Birodalom megalapítása is. Napjainkban az ország középső és keleti területein élnek nagyobb számban.

Egyéb fontos népcsoportok

Gambiában élnek még magukat mandinka leszármazottaknak tartó szererek, akik főként a halászatban és hajóépítésben jártasak, valamint szerahulik, akik évszázadokon keresztül a transz-szaharai kereskedelemben játszottak kiemelkedő szerepet. Az elsősorban északi parton élő szerahulik büszkék eredetükre, amely szerint ősük, a szonikék a hatalmas középkori ghánai birodalom alapítói és uralkodói voltak évszázadokon keresztül.

Említést kell még tenni a jolákról, akik a szenegambiai régióban élő többi törzstől eltérően sohasem alkottak igazán nagy birodalmat. Nagyobb családokban, kisebb szervezett közösségekben élve a XIX. század közepén munkát keresve vándoroltak a mai Gambia területére. Mai utódaik elsősorban rizstermeléssel, pálmabor-készítéssel foglalkoznak.

TÖRTÉNELEM ÉS GAZDASÁG

Gambia rövid története

A legújabb régészeti ásatások tanúsága szerint a Gambia folyó partvidéke már i.e. 2000 körül lakott volt. Az első történeti emlékek Hannibáltól származnak aki i.e. 470 körül már említést tesz a folyóvidékről afrikai útleírásában. A pun birodalom tengerészei ismerték és jegyezték a folyótorkolat vidékét, de ennél lényegesen több emlék erről az időszakról nem maradt fenn.

Az ötödik és hatodik században a régió a hatalmas ghánai birodalom része, irányítása a jelenlegi Mali Köztársaság területéről történik. A későbbiekben a muzulmán hit terjesztőjeként ismertté vált Szonghai Birodalom vette át az uralmat a folyó völgyben, majd a XIII. században a mandinka és a susu törzsek vonták ellenőrzésük alá az egész gambiai medencét. A Mali területén található Futa Jallon fennsíkon létrehozott törzsi királyság befolyása fokozatosan csökkent, és a brit gyarmatosítók fokozatosan átvették a hatalmat a terület felett. Az angol korona képviselői védelmet és anyagai javakat adtak az egymással harcoló törzsek vezetőinek, majd lépésről lépésre növelték befolyásukat.

Az elmúlt századok során több európai nemzet próbálta megnyerni a térség feletti rendelkezés jogát. 1456-ban, kevéssel Tengerész Henrik expedíciója után a portugál hódítók kötöttek ki a James-szigeten. A portugálok ugyanakkor nem telepedtek le itt tartósan, de több-kevesebb sikerrel évszázadokon keresztül megpróbálták ellenőrzésük alá vonni a nyugat-afrikai partvidék kereskedelmi tevékenységét. A térségben a cserekereskedelem keretei kötött az európaiak elsősorban sőt, vasat, edényeket, fegyvereket, lőport adtak elefántcsontért, ébenfáért, méhviaszért, aranyért és rabszolgákért cserébe.

Érdekesség, hogy az ország fő exporttermékét jelentő földimogyoró-ültetvényeket a portugálok telepítették a folyópartra, sőt braziliai tapasztalataik alapján a mangó és a papaya elterjesztése is hozzájuk kötődik.

A brit birodalom 1587-től épített ki széleskörű és rendszeres kereskedelmi kapcsolatokat a jelenlegi Gambia területén élő különféle törzsekkel, de mégis baltikumi németek építették a James-sziget első kőből készült erődjét 1651-ben, amelyet tíz évvel később vontak ellenőrzésük alá az angolok. A brit uralom túlélte a francia gyarmati törekvéseket, és a helyi törzsi királyságok függetlenedési szándékait is.

A régió 1765-ben hivatalosan is a brit korona szenegambiai gyarmatának részévé vált St. Louis székhellyel. A XIX. század elején (1816) Alexander Grant kapitány, egy 75 fős, brit expedíciós különítmény parancsnoka a kombo

törzsfőnöktől ajándékba kapott Banjol-szigeten (ma St. Mary-sziget) felépítette a gyarmat adminisztratív központját, és Lord Bathurst angol gyarmatügyi miniszter után Bathurst-nak nevezte el.

A versailles-i béke (1783) dokumentumaiban a franciák véglegesen elismerték Anglia jogát Gambiára, 1821-től a folyó vidékét brit protektorátusnak nyilvánították és a mai Sierra Leone-ből irányították. A brit birodalom önálló gyarmati státuszát 1888-ban nyerte el, egyidőben a szomszédos Szenegál francia gyarmattá válásának bejelentésével. A két ország közötti határvonal pontos és végleges meghatározására csak 1904-ben került sor.

Az afrikai kontinens utolsó államaként 1965 február 18-án Gambia elnyeri függetlenségét és egyúttal a Brit Nemzetközösség tagja lesz. Ez a nap az ország nemzeti ünnepe.

Az ország első elnöke, majd kormányfője, Dawda Jawara öt évvel később 1970-ben kikiáltja a köztársaságot. Gambia 1981 december 12-én a szomszédos Szenegállal szoros gazdasági és politikai együttműködési szerződést kötött (Szenegambiai Konföderáció), azonban 1989 szeptember 30-án a szerződést a felek felbontották.

1994-ben a 29 éves Yayha A.J.J. Jammeh, a korábbi kormányfő testőrségének vezetője vértelen katonai puccsal, egyetlen puskalövés nélkül átveszi a hatalmat Jawara elnöktől, aki néhány éves londoni emigráció után ismét hazatér és jelenleg is Gambiában él. Az 1996-os, a 2001-es és a 2006-os elnökválasztáson Jammeh meggyőző fölényrel nyert.

Politikai rendszer, közigazgatás

Az ország államformája köztársaság, amelyet demokratikusan választott képviselőkkel álló többpárti parlament és a kormány irányít.

Az ország első alkotmányát 1970 április 24-én fogadták el és átmenetileg az 1994-es hatalomátvétel időpontjában függesztették fel. Két évvel később, 1996 márciusában kerül sor az új alkotmány megszövegezésére amelyet augusztus 8-án népszavazás fogadott el, majd 1997 januárjában törvénybe iktatták.

Közigazgatási szempontból az ország öt megyére (*division*) és az önálló fővárosra osztható : Western Division, North Bank, Lower River, Central River (MacCarthy Island), Upper River, Banjul. A megyék további kerületekre (*district*) tagolódnak.

Az ország jogi rendszerének alapja a brit és a muzulmán jogrendszer sajátos elegye. Az alkotmányban rögzített módon minden 18 évet betöltött állampolgár általános szavazati joggal rendelkezik. A parlament egykamarás, 49 tagú törvényhozás, amelyből 45 tagot közvetlenül a nép választ, 4 főt az államfő jelöl ki. A parlament jelenlegi összetételében a pártok 43 főt delegáltak, 2 fő független.

Politikai pártok és vezetők :

Alliance for Patriotic Reorientation and Construction, APRC (33 hely a törvényhozásban)
Yahya A. J. J. Jammeh, egyben az ország elnöke;

National Reconciliation Party, NRP (2 hely a törvényhozásban)
Hamat N. K. Bah;

People's Democratic Organization for Independence and Socialism, PDOIS (1 hely a törvényhozásban)
Sidia Jatta;

United Democratic Party, UDP (7 hely a törvényhozásban)
Ousainou Darboe;

People's Progressive Party, PPP
Dawda K. Jawara, az ország korábbi elnöke, jelenleg külföldön él;

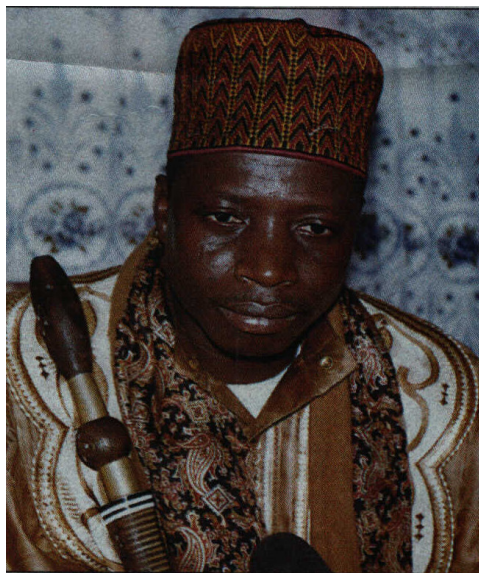
National Convention Party, NCP
Sheriff Dibba, az ország korábbi elnökhelyettese, jelenleg külföldön él;

Gambian People's Party, GPP
Hassan Musa Camara

Államfő⁴, egyben miniszterelnök⁵: Yahya A. J. J. Jammeh (ld.kép)
Az államfő helyettese⁶: Isaton Njie Saidy asszony

Az államfőt öt éves időtartamra közvetlenül választják. A legutóbbi választáson (2006. szeptember) Jammeh 67%-ot kapott. A kormányt az államfő nevezi ki, jelenleg 14 tagú.

Gambia az ENSZ és az Afrikai Egységszervezet mellett számos szakosított és szakmai nemzetközi szervezet és szövetség tagja (ECOWAS, FAO, G-77, ICAO, ILO, IMF, Interpol, UNESCO, WHO, UNIDO, CTBTO, ITU stb.).

⁴ 1996. október 12. óta

⁵ 1996. október 18. óta

⁶ 1996. október 20. óta

A Gambiai Köztársaság 1998-ban Bahrein, Brazília, Gabon, és Szlovénia mellett az ENSZ Biztonsági Tanácsának nem állandó tagja volt. A kormány külpolitikája, diplomáciai tevékenysége egyebekben is igen aktív, Gambia külügyminisztere közvetített például a bissau-guineai harcoló felek között, az ország katonái részt vesznek a darfuri békefenntartásban és 2006. júniusában Gambia adott otthont az Afrikai Unió állam- és kormányfői csúcstalálkozójának.

Gazdaság

Az ország gazdaságát az ásványi nyersanyagok szinte teljes hiánya és a mezőgazdaság túlsúlya jellemzi. A keresőképes lakosság kb. 80 %-a növénytermeléssel és állattenyésztéssel foglalkozik. A földeken termelt élelmiszer általában kényelmesen elegendő a családok ellátásához, ami azt jelenti, hogy Gambiában sem bizonyos évszakokban, sem általánosságban nincs élelmiszerhiány. Európai szemmel ez nem tűnik különösnek, ugyanakkor a fekete kontinens számos országa állandó ellátási problémákkal küszködik, sok helyen az éhezés a mai napig sem ismeretlen fogalom.

A gambiaiak tipikus élettere a 'compound'-nak nevezett családi gazdaság, amely valójában fallal, kerítéssel körülvett terület, ahol több generáció vagy akár több család is él egymással szoros szomszédságban.

A gazdaság legfontosabb export-terméke a földimogyoró, ez adja a nemzetgazdaság bevételének legalább háromnegyedét. (A termelés mértéke évi 130 ezer tonna, ami az egy főre eső arányokban a világ második legnagyobb földimogyoró-hatalmává teszi Gambiát.) Jelentős még a tengeri hal és más elsődleges mezőgazdasági áruk exportja is. Főbb kereskedelmi partnerei : Japán, Szenegál, Tajvan, Franciaország, Svájc és Nagy-Britannia.

*GDP : 1900 USA dollár /fő⁷, GDP összetétele : mezőgazdaság (30%), ipar (15 %), szolgáltatások (55%) Export / import összege : 143 / 197 millió USA dollár
A GDP éves növekedése 5,5 %*

A kereskedelem - elsősorban a régió országaiban gyártott áruk reexportja - kiemelt bevételi forrás, azonban a szenegáli nemzeti valuta 1994-es, ötven százalékos leértékelése jelentősen visszavetette ezt az ágazatot.

Egyre növekvő bevételi forrásként említést kell tenni a turizmusról is, hiszen idegenforgalmi bevételek nélkül Gambia az átlagosnál is szegényebb fekete-afrikai agrárország lenne. A nemzetközi segélyprogramok keretében évente kb. 70 millió USA dollár értékű támogatás érkezik az országba.

⁷ becült adatok (2005)

A hagyományos kézműipar, elsősorban a szövés, fonás, fazekasipar, fafaragás, a külföldiek megjelenésével egyre jelentősebb bevételhez juttatja a szektorban dolgozókat. A gambiaiak közül egyre többen foglalkoznak ezüst és arany ékszerek készítésével is.

MIT ÉRDEMES MEGTEKINTENI ?

Gambia elsősorban tengerparti nyaralóhely, azonban érdekes kikapcsolódási lehetőségeket tartogat azok számára, akik kicsit többet szeretnének látni a szálloda parkjánál. Az ország méreteiből adódóan többnapos kirándulásra nincs mód, ugyanakkor a nyugat-afrikai vidék természeti szépségei, valódi egzotikuma miatt érdemes kimozdulni. A szállodák mindegyike kínálja a fakultatív kirándulásokat, az árak - amelyek az ebédet és a belépőjegyet is magukban foglalják - jelentősen nem különböznek egymástól. A kirándulások szervezése előzetes állami engedélyhez kötött tevékenység, így biztosak lehetünk abban, hogy az előzetesen megbeszélt programot a szervező korrekt módon teljesíti.

Fakultatív programok, kirándulások, látnivalók

Jelmagyarázat :

- *** *Kötelező látnivaló*
- ** *Érdeemes megnézni*
- * *Ha van időnk, ne hagyjuk ki*

Hajókirándulás*** a folyótorkolatban⁸ Juffura és a James-erőd megtekintése

A névadó folyó megtekintése nélkül nem szabad hazautazni Gambiából !
A különféle irodák és szállodák számos egynapos (esetleg hosszabb) kirándulást javasolnak. Szinte mindegyik program során kényelmes motoros hajókkal (ún. pirogue-okkal) kisebb csoportokban szállítják a turistákat a kontinens belsejébe. Az út során lehetőség nyílik a kis halászfalvak megtekintésére, a mangrove-mocsarakban a fák gyökerei között osztrigát halászó asszonyok munkájának megtekintésére, vagy fürdésre a folyó hűsítő vizében.

A folyó a guineai Futa Jallon hegységben ered, közel 800 kilométer hosszú víziút. Gambián keresztül 470 km hosszan folyik, ebből 220 kilométeren át óceánjárók számára is járható. A folyó torkolatában gyakran lehet látni

⁸ Mandinka neve : bolong

delfineket, akik - szerencsés esetben - egészen közel merészkednek a folyóban lubickoló emberekhez.

Gambia kevés nemzetközi ismertségre okot adó településeinek egyike Juffura ("Juffureh"), amely Alex Haley amerikai író híres 'Gyökerek' c. regényének eredeti helyszíne volt. A regényből készült filmet Magyarországon is nagy sikerrel vetítették, főhőse Kunta Kinte ismert és népszerű sorozathős világszerte. Banjulból közel két órás hajóút során lehet eljutni Albreda kikötőjébe, amelyet a 1695-ben a franciák alapítottak kereskedőik és katonáik kiszolgálására.

Albredából negyedórás séta után érünk Juffurába, amely a helyiek véleménye szerint tipikus ugyan, de semmiképpen sem a legszebb afrikai falu. Ennek ellenére érdekes kirándulást ígér a további hajózás James-szigetre, ahol a régi erőd romjainál a rabszolga-kereskedelem történelmi maradványait szemlélheti meg az utazó. 1807-ig ez a sziget volt az atlanti-óceáni hosszú hajóút előtti utolsó állomás a fekete kontinensen, innen szállították évszázadokon keresztül a rabszolgákat embertelen körülmények között az újvilágba.

Az erőd helyén először a portugálok létesítettek tábort, majd a kőfalakat kurlandi német hajósok építették 1651-ben. A James-erőd a későbbiekben elvesztette stratégiai jelentőségét, ugyanis az angolok Bathurstban és Barrában, a tengerhez közelebbi településeken építettek katonai bázisokat.

Sporthorgászat, hajókirándulás megszervezés ügyében számos brit-gambiai vegyesvállalat, magánvállalkozás alakult. Az árak és programok rendkívül változatosak lehetnek, így érdemes előzetesen konzultálni néhány irodával.

(Creek Fishing, tel : 496798, 466573, 996573 vagy The Beach Hut, tel : 497858, esetleg a Lady Perrie nevű hajót üzemeltető vállalkozó, tel : 991313, 497547).

Banjul**

⁹ kb. 44.000 fő (becsült adat, 1994)

Miközben Banjul sem lakosságban⁹, sem területben nem a leg-nagyobb gambiai település, mégis ez a Gambiai Köztársaság adminisztratív fővárosa, a parlament és a kormányhivatalok székhelye. A folyó déli homok-padjánál lévő St.

Mary szigeten a XVI. század óta létezett település, az angol gyarmatosítók 1816-ban Bathurst néven hely-örséget állítottak fel. 1973 óta viseli a Banjul nevet.

A városba négysávos autót út vezet, a szigetre a Denton-hidon keresztül jutunk át. A híd lábánál lévő Oyster Creek a folyami túrák kiindulási helye, számos európai kishajó, yacht is itt vet horgonyt. A híd előtt a parton található a magyar turisták által kedvelt Palm Grove Hotel, ahol esténként zenés program várja a látogatókat. A szállodától mintegy 300 méterre a fövényen fekszik Banjul régi temetője, ahol a sírok egy részét szinte az Atlanti-óceán habjai mossák. Az út másik oldalán a Központi Börtön található.

A hídon áthaladva feltűnik az ország jelképe, a Diadalív ('Arch 22'). Az emlékművet az 1994. július 22-én hatalomra került kormány építette sajátos afrikai kulturális relikviaként – saját magának állítva ezzel emléket.

A Diadalív legfelső szintjére lifttel vagy csigalépcsőn juthatunk fel a történeti múzeumba, amelyben olyan érdekességek láthatók mint az 1994-es vértelen puccs idején elhangzott proklamáció eredeti kézírata, vagy Jammeh elnök személyes tárgyai.

A múzeum erkélyéről és a diadalív középső szintjén található kávézó teraszáról csodálatos kilátás nyílik a városra és az óceánra egyaránt.

A Diadalív felől a part menti *Marina Parade*-on haladva mindkét oldalon kormányhivatalok, minisztériumok kaptak helyet, a tenger felőli oldalon Banjul legrégebbi szállodája, a Hotel Atlantic található. A parti út a stadion előtt a városközpont felé kanyarodik, ugyanis az elnöki palota a turisták számára nem látogatható. A 'State House'-nak nevezett elnöki hivatal és rezidencia mögött a főváros piacára, az **Albert Market*****-re jutunk. A nagy területen fekvő piacon szinte minden kapható: élelmiszer, ruházat, ajándéktárgy egyaránt.

Innen a *Wellington Street*-en, a *Buckle Street*-en vagy a párhuzamos utcák bármelyikén a kikötőbe jutunk. Ezen a környéken mindenki a kereskedelembe, vagy a tengeri szállítmányozásban dolgozik. Raktárak, szervizek, nagykereskedők irodái kapnak itt helyet.

A kikötő irányából visszafelé ismét a stadion kínál megbízható tájékozási pontot. A stadionnal szemben lévő oktatási minisztérium mögötti utcában van a rendőrség központja, a nagyobb bankok – köztük a Nemzeti Bank – épületei, valamint néhány libanoni étterem is. A Diadalív felé az *Independence Drive*-on

haladva jobbra találjuk a főváros anglikán templomát, majd kb. 150 méterre a **Nemzeti Múzeum***-ot. Az 'Arch 22' előtt kb. 200 méterre az országgyűlés épülete tekinthető meg.

Serrekunda*

Az ötvenes években ötezres lélekszámú falu mára több mint hússzorosára nőtt és így Serrekunda Gambia legnagyobb városa.

Klasszikus város helyett nagy területen elterülő földszintes épületek alkotják a települést, magasabb épületekkel csak a főutak mentén találkozhatunk.

A lakosság rendkívül fiatal, az itt élők fele húsz év alatti. Serrekundában él a gambiai városlakók döntő többsége, így az igazi helyi életvitel, étkezési és életmódbeli szokások itt tapasztalhatóak igazán. Érdeemes megtekinteni a piacot, amely nagyobb mint a banjuli Albert Market és a végtelennek tetsző alkudozások után összességében kedvezőbb árakat lehet elérni, mint a fővárosban.

Bakau / Cape St. Mary*

Bakau kis halászfalu a St. Mary foktól rövid gyaloglásnyi távolságra. Az óceánon portyázó helyi halászok már a közvetlenül árusítják a hálójukba került friss halat a háziasszonyoknak. A parttól egyre távolodó kis utcák egyikében található Bakau turistacsalogató látványossága, a krokodilfarm (*Crocodile Pond*).

1983-ban kezdték építeni és három évvel később adták át az ország legnagyobb sportlétesítményét, a Függetlenség Stadiont (*Independence Stadium*), amely elsősorban hétvégi labdarúgó-mérkőzéseknek és zenei eseményeknek ad otthont.

Érdekesség, hogy a gambiai labdarúgás történetében számos magyar szakédző, tréner és FIFA-instruktor is megfordult ebben a sportlétesítményben.

Szavannai kirándulás (Bush and Beach safari)**

A kontinens tipikus szavannás növényzete és állatvilága legjobban az ún. "bush"-szafarin ismerhető meg. Ez fedett terepjáró teherautókon történő egész napos kirándulást jelent (ebéddel és/vagy folklórműsorral) az ország belsejébe. Felejthetetlen élmény az afrikai faluközösségek, települések meglátogatása, vagy a fürdés a folyóban és a lakott területektől távoli óceánparton. Lehetőség nyílik a halászfalvakban halfüstölés megtekintésére, és a pálmabor megkóstolására is.

Hajnali madárles*

Az ország az ornitológusok paradicsoma. Az itt élő madárfajok életközeli megtekintésének élménye a laikus turisták számára is elérhető. A későn kelő számára a program egyetlen hátránya, hogy viszonylag kora hajnalban - általában napkelte előtt - indul a csoport a cölöpökön a folyóra épült hangulatos Lamin Lodge nevű pihenőhelyre. Itt kisebb hajókról vagy épületből látható és hallható a több ezer madár hajnali zenéje az afrikai napfelkelte páratlan természetes díszlete előtt.

Az élményt bőséges gambiai reggeli felszolgálása koronázza meg.

Abuko Nemzeti Park**

Banjultól 24 km-re, nyugatra fekvő 102 hektáros park 1978-ban nyitotta meg kapuit a nagyközönség előtt. A majmok és a több mint kétszáz madárfaj mellett krokodilok, antilopok, néhány oroszlán és hiéna él a park területén. Kétórás séta keretében, jelzett ösvényen járható be a park teljes területe. Abuko igazán az esős évszakban vonzó, hiszen a sűrű, zöld növényzet, a liánok és pálmák erdeje ekkor adja vissza a kontinens varázslatos hangulatát.

Bijilo Forest Park*

A Kololi szállodasor végéhez közel található a Bijilo park, amely 4,5 kilométeres kényelmes sétautat kínál a látogatónak. Az óceánpart melletti pálmaerdőben szép számmal láthatók majmok, madarak, legfőbb előnye azonban, hogy védett természetvédelmi terület lévén megakadályozza további szállodák építését és a természet lassú, de fokozatos rombolását.

West Kiang Nemzeti Park**

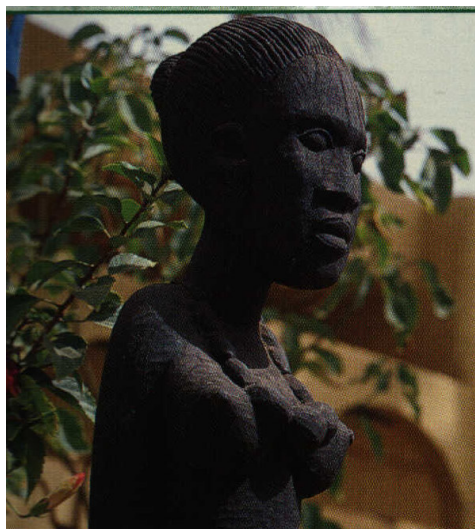
A fővárostól kb. 150 km-re található nemzeti park kevésbé szervezett turistalátványosság, mint Abuko, ugyanakkor állat- és növényvilága legalább annyira érdekes. Találkozhatunk itt varacskos disznóval, antiloppal és természetesen több száz madárfajjal. A parkot legkönnyebben a déli műúttól kb. 5 km-re fekvő Tendaba Camp-tól lehet megközelíteni, terepjárával vagy gyalogosan.

Kololi / Kotu*

Mindkét település kialakulása és fejlődése annak a ténynek volt köszönhető, hogy a Gambiába érkező külföldiek minél közelebb szerettek volna kerülni az áhított óceánparthoz. Talán éppen ezért a két település nem hordoz semmiféle valódi afrikai hangulatot, inkább a vendégek kiszolgálására szakosodott, mesterséges nyaralófalvak. A szállodák, éttermek, bárók, üzletek mellett színvonalas, bár kissé drága, fafaragásokat és kézműves termékeket árusító piac található Kololiban.

Georgetown*

Két nap szükséges az ország középső területeinek felfedezéséhez, ahol a MacCarthy-szigeten fekvő, gyarmati időket idéző Georgetown a legjelentősebb település. A XV. században alapított egykori büntetőtelep régi börtöne még ma is látható. A fővárostól kb. 300 km-re fekvő városba a túrák a folyó déli partján vezetnek, ahol útközben mesés afrikai falvak láthatók. A 10 km hosszú és 2,5 km széles szigetre kézhajtású komp segítségével lehet átjutni, majd a kirándulás az éjszakai pihenő után folyó északi partja mentén, rizs és mogyoróföldek mellett haladva fejeződik be.

Egyéni utasoknak ajánlott szállások :

Government Rest House (tisztá, rendes hotel)

Alakabung Lodge (zuhanyozós szobák)

Baobolong Camp (rendezett, nagy szállás)

Jangjang-bureh Camp (kényelmes bungalow-k)

Georgetown-tól 25 km-re északnyugatra, Kuntaur falu mellett található a híres **Wassu-i Kőkör**** (Wassu Stone Circles). A régészek szerint az egyenként 1-2,5 tonna súlyú kőtömböket kb. 1200 évvel ezelőtt állították össze. Eredeti rendeltetése feltehetően síremlék lehetett.

Kuntaur-tól néhány kilométerre délre található a folyó öt kis szigetéből álló '*River Gambia National Park*', ahol a legnagyobb szigeten (*Baboon Island*) majomrezervátum található. 1992-ben innen loptak el egy csimpánz-bébit, azóta az egyéni látogatást nem engedélyezik.

Basse Santa Su*

Az ország legkeletibb városa nem kifejezetten a tengerparti hotelek vendégeinek célpontja. Annál fontosabb a szerényebb, hátizsákos turisták számára, akik Basse-ban igazán elmondhatják, hogy egész Gambiát bejárták. A régi kereskedőváros egyébként kellemes és hangulatos. Az árakból érezhető, hogy messze vagyunk az igazi idegenforgalmi központtól.

Egyéni utasoknak ajánlott szállások :

Plaza Hotel (szerény, barátságos szálloda)
Traveller's Lodge (olcsó, de nem túl tiszta)
Government Rest House (a várostól kb. 2 km-re)
Linguere Motel (tiszta, minden szempontból ajánlható)

Ajánlott éttermek:

Uncle Peacock's Bar
Number One Restaurant
Ebrima's Restaurant

Farafenni*

A transzgambiai út mellett lévő település inkább szenegáli, mintsem gambiai hangulatot áraszt. Elfogadják a szomszédos ország fizetőeszközét, és az utca emberének nyelve is inkább a francia. Érdeemes megtekinteni a vasárnapi hetipiacot (lumo), amelyik az egyik legnagyobb a térségben.

Egyéni turistának ajánlott szállások :

Eddie's Hotel and Bar (rendezett, tiszta hotel)
Fantasia Hotel (olcsó, nem túl tiszta)

Dakar¹⁰*

A szenegáli főváros, Dakar igazi afrikai metropolisz - különösen a kissé provinciális Gambia után. Azok számára, akiket vonz a vibráló és élettel teli nagyváros, számos iroda kínál húsz perces repülőúttal kombinált kétéjszakás/háromnapos fakultatív kirándulásokat.

Dakar szárazföldön is elérhető a Trans-Gambia Highwayn (Farrafenni és Mansa Konko között hajóval) 480 kilométernyi távolságra, az út azonban kissé rövidíthető (kb. 320 km) ha a rosszabb minőségű burkolatot és a Barra-Banjul közötti kompot választjuk.

Dél-Szenegál**

¹⁰ magyar állampolgároknak Szenegálba vízum szükséges

Egynapos kirándulás keretében terepjárókkal át lehet menni a szomszédos, francia nyelvű Szenegálba is. A túrák többsége Kafountine településre indul, ahol kényelmes szállodák, éttermek és csodálatos hófehér homokos tengerpart biztosít felejthetetlen élményt. A magyar turisták számára a vízum kötelező, sőt a Gambiába való visszatéréshez is előzetes engedély szükséges (ld. gyakorlati tudnivalók).

GYAKORLATI TUDNIVALÓK

Beutazási feltételek

Magyar állampolgárok turistavízummal legfeljebb 30 napot tartózkodhatnak az országban. A vízum a kiállítástól számított három hónapig érvényes, Budapesten a Gambiai Köztársaság Konzulátusán szerezhető be, az ügyintézés ideje két nap, indokolt esetben azonnal kiadják. A vízumhoz útlevél, kitöltött adatlap, egy fénykép és a vízumdíj (jelenleg egyszer beutazásra 30 EUR) befizetése szükséges. A vízum munkavállalásra nem jogosít !

A szenegáli kirándulást tervező utasoknak nem árt tudni, hogy ez esetben többszöri belépésre alkalmas vízumot kell kérni.

*A konzulátus címe : 1118 Budapest, Nagyszalonta u. 15., telefon : 248-0423
fax : 248-0425, email : gambiaconsul@t-online.hu*

Pénzügyek

A hivatalos fizetőeszköz a dalasi (Ɔ), amely öt (piros színű), tíz (zöld színű), huszonöt (kék színű) és ötven (lila színű) dalasis papírpénz címletekben, illetve 1 dalasi értékű fémpénzben kerül forgalomba.

A dalasi váltópénze a butut (1 Ɔ = 100 butut). Az egy dalasis fémpénz mellett 50 butut értékű érme is forgalomban van.

Gambiában a repülőtéren, a bankokban és a szállodákban lehet pénzt váltani. Az árfolyamok viszonylag állandóak és nincs érdemi különbség a pénzváltó hely kiválasztásában. A tájékoztató nyomdába adásakor 1 amerikai dollár 25-30 dalasit, 1 euro 33-36 dalasit ért. A térségben az irányadó valuta az angol font, ennek értéke 50 dalasi körül alakul.

A magyar turistáknak ajánljuk, hogy angol fontot, amerikai dollárt vagy eurót vigyenek magukkal költőpénzként. A szállodákban mindenütt elfogadják a dombornyomású VISA és EC/MC kártyákat, a csak elektronikus leolvasásra alkalmasak (pl. Cirrus-Maestro) azonban nem használhatóak Gambiában. Korlátozott az AMEX és a Diners Club kártyák, valamint az utazási csekkek elfogadása is, ezeket esetenként csak egy-egy utazási iroda váltja át. Néhány EC/MC készpénzautomata (ATM) van az országban.

Külföldről – így Magyarországról is – leggyorsabb pénzáttutalási módszer a Western Union Money Transfer szolgáltatás igénybevétele, amelyet a Trust Bank (Ecowas Ave., Banjul) kínál.

A bankok hétfőtől péntekig délelőtt 9-13 óra, délután 16-17.30-ig tartanak nyitva.

Posta, távközlés

A képeslapokra külföldre D2 értékű, míg belföldre D 1 értékű bélyeg szükséges. Gambiából feladva a levelek, képeslapok közel két héten belül megérkeznek a világ bármely pontjára. DHL (Tel.: 4228412, 9991894, 9991890) és egyéb gyorsposta küldemények Magyarország és Gambia viszonylatában 2-4 nap alatt érik el a címzettet.

Az utas a kontinens egyik legjobb technikai háttérrel rendelkező távközlési szolgáltatását élvezheti – igaz nem olcsón. A szállodák mindegyike modern, műholdas kapcsolattal rendelkező távközlési szolgáltatást biztosít vendégeinek. Magyarországot a 00-36 tárcsázásával lehet hívni. Országon belül a telefonszámok egységesen hétjegyűek. A kilencessel és a hetessel kezdődő számok a gambiai GSM szolgáltatás előfizetőnek hívószámai.

Gambia nemzetközi előhívószáma : 220

Utazás, továbbutazás

Budapestről legegyszerűbben és legolcsóbban általában németországi, vagy angliai indulással, charter-gépeken juthatunk el Banjul Yundum nemzetközi repülőtérre (BJL). A repülési idő öt és fél, hat óra. Menetrendszerinti járattal közvetlenül Brüsszelből vagy Frankfurtból utazhatunk a SN Brussels, illetve a Condor kényelmes járataival. Néhány járat leszáll Dakarban, majd félórás tartózkodás után repül tovább Banjulba.

Természetesen az országba más módon is el lehet jutni, elvileg szárazföldön is. Ideális esetben Marokkó, Nyugat-Szahara, Mauritánia és Szenegál érintésével kb. 20-25 napig tart az út.

Banjult rendszeres légjáratok kötik össze a kontinens többi országaival, elsősorban a nyugat-afrikai államok fővárosaival és a Kanári-szigetekkel.

Kololiban, a Senegambia Hotel mellett működik az AB Car Rental, az ország egyetlen autókölcsönző vállalkozása. Autóbérléshez (VISA, EC/MC) hitelkártya, jogosítvány és - a forgalom jellege miatt - némi merészség szükséges. Tel.: 4460926. /Kérésre a kocsit a szállodához hozzák és vissza is viszik./

Közlekedés az országon belül

Az országban kétféle taxiszolgáltatás vehető igénybe, a drágább, szabott áras ún. 'tourist' taxik zöld színűek, oldalukon fehér színű stilizált gyémánt. A szolgáltatás ára szabott, a szállodák közelében lévő drosztok tábláin előzetesen megtekinthető. Ne lepődjünk meg ha a célállomások között távoli városokat, országokat is találunk (Bissau-Guinea, Dakar stb.).

Gambiában nincs vasút, a repülés pedig a lakosság többségének megfizethetetlen. A távolsági közlekedés egyetlen eszköze a személygépkocsi és az iránytaxi. Gambia teljes úthálózata 2.640 km, ebből 932 km aszfaltborítású, a gépjárműpark átlagéletkora 15-20 év.

A zöld taxik esetében némi alku árán a kiírt árakhoz képest kb. 10-15 %-kal olcsóbban is meg lehet egyezni a gépkocsivezetővel, azonban fontos, hogy az összeget az indulás, a gépkocsiba beülés előtt tisztázzuk. A kialakított tarifa magában foglal 1-1,5 órás várakozási díjat. Minden egyes autó magántulajdonban van és a sofőrök a működési engedélyt központilag kapják, így a visszaélések száma rendkívül alacsony.

A gambiai taxik másik fajtája, az ún. 'bush-taxi', vagy iránytaxi, amelyek sárga alapszínű, két vékony zöld csíkkal jelzett gépkocsik. Áruk jóval kedvezőbb, ugyanakkor a turistának szembesülnie kell azzal, hogy az autó néha megáll és amíg üres ülőhely található az autóban, addig a sofőr más utasokat is felvesz. A fuvar árát tanácsos itt is előre kialkudni.

Felbérelt és kéretlen kísérők

Az országot megismerő külföldi turisták egyik legemlékezetesebb benyomása Gambiáról a számos, bármilyen segítségre kedvesen felajánlkozó, fiatal munkanélküliekhez kötődik. Biztosra vehető, hogy a szálloda kapujának elhagyása után néhány percen belül önkéntes 'kísérőt' ('bumster') kapunk ajándékba.

Ez a foglalatosság – ha egyáltalán lehet így nevezni az érintettek egyetlen jövedelempótló tevékenységét – sok külföldi számára zavaróan hat, hiszen a 'bumster' a mi fogalmaink szerint 'kéretlenül' szegődik nyomunkba, ajánlja fel idegenvezetői segítségét. Valószínűtlennek tűnik ugyan, de a kissé tolakodó magatartású helyiek pontosan tisztában vannak azzal, hogy a nyaralni vágyó európai nem tart igényt szolgálataikra. Néhány dalasi, pár kedves szó,

ugyanakkor határozott fellépés azonban könnyedén segít az önkéntes vezető „leszerelésében”.

A hosszabb-rövidebb ideig Gambiában élő külföldiek általában ezekre a fiatal férfiakra (nő soha nincs közöttük) bízzák apró teendőiket, legyen az a friss napilap beszerzése, vagy alkalmi tolmácsolás. Megbízhatóságuk valóban páratlan, nyugodtan meg lehet bízni őket képeslapok feladásával, kisebb értékű áruk beszerzésével. Pontosan, fillérre, azaz butut-ra elszámolnak és teljesítik a kéréseket.

Természetesen a szállodákban, a strandokon órabéres alapon kaphatunk hivatalos engedéllyel rendelkező idegenvezetőt is. Az ő jövedelmük kizárólag ügyességükön múlik, a szállodától semmiféle alapbért nem kapnak. Átlagos órabérük 10-12 dalasi.

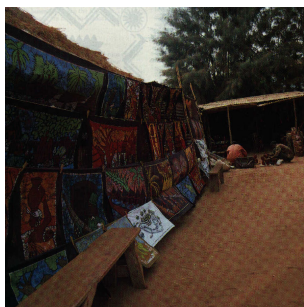
Áram

A hálózati feszültség 220 V / 50 Hz. A legtöbb hotelben a brit szabványnak megfelelő hárompontos hálózati csatlakozó található, ezért érdemes adaptert Magyarországról magunkkal hozni. A drágább szállodákban a recepció korlátozott számban biztosít ilyet a vendégeknek. Az ország elektromos hálózata számos településen rendkívül elmaradott, így főleg vidéken gyakran van áramkimaradás. Az óceánparton ez ritkább, de áramszünet idején egyedül csak a türelem segíthet...

Borravaló

Egész Gambiában elterjedt a borraivaló adásának rendszere. Borravalót adni és kapni nemcsak életforma, de gazdasági szükségszerűség is. Nem kötelező, de a legdrágább hotelekben is elvárt, hogy a vendég kerekítse fel a számla összegét, adjon néhány fémpénzt, esetleg 5-10 dalasit a szimpatikus 'bumster'-nek, biztonsági őrnek, gépkocsivezetőnek.

Bevásárlás, ajándék

A közgazdasági mutatók alapján Gambia a világ egyik legszegényebb fejlődő országa, ennek ellenére meglepő az itteni árubeség és az árukínálat sokfélesége.

Az afrikai mítosz, - miszerint a kontinens legszegényebb országaiban is mindent meg lehet venni, - itt is igaz, a beszerzés csupán idő és elszántság kérdése.

A külföldi turista ellátása elsősorban a szállodákban

történik, a vendégek esetleg felmerülő egyéb igényeit a hotelek környékén található szupermarketek, üzletek tökéletesen kielégítik. Képeslap, bélyeg, színes film, elemek, ajándéktárgyak, újságok és palackozott ivóvíz, dobozos ital minden, turisták által látogatott helyen kapható.

Ajándékot persze nem a légkondicionált áruházban ajánlott vásárolni. Olcsóbb és szórakoztatóbb meglátogatni a 'craft-market'-nek hívott kirakodóvásárokat, helyi bazárok valamelyikét, ahol az afrikai ajándéktárgyak, kézműipari termékek széles választéka található.

Ezek a piacok¹¹ egyre inkább idegenforgalmi látványossággént funkcionálnak, minden nagyobb hotel környékén találunk belőle kisebbet, nagyobbat. A legismertebb a Cape St. Mary-ben található piac, de színes kínálatot ad a Senegambia Hotellel (Kololi) szemben lévő fedett bazár is. Ha rendelkezünk autóval, érdemes meglátogatni a repülőtérhez közeli Brikama kirakodóvásárt, amely valójában a szállodasorok ellátását szolgáló "nagykereskedés", az itteni árak alku után akár 10-20 %-kal is alacsonyabbak lehetnek.

A vásárlás élményét persze maga az alku jelenti. Alkudni mindenhol lehet, ugyanakkor az eladó és a vevő közös játékában ez már-már kötelező magatartás. A kínálati árakhoz képest az alkufolyamat végén az eredeti ár akár egyharmadáért is elvihető az áru.

Minden eladó és minden megvehető, ugyanakkor ezeken piacokon a fő termékcsoportokat a fából készült termékek, (álarok, maszkok, kisebb-nagyobb szobrocskák), valamint a textilárak, (ruhák, faliképek, batikok) jelentik.

Esetenként bőrtermékek, ritkábban ezüst vagy arany ékszerek adják a kínálat további részét, de az igényes minőséghez szokott európai turista inkább az egzotikus faállatokat, vagy csodálatos színvilágú (és kis helyen szállítható) batikolt faliképeket vásárolja.

Igazi gambiai szuvenír a 'kora' nevű, pengetős hangszer kicsinyített mása, vagy az egyetlen fából kifaragott bőrdobok valamelyik méretben készült változata.

¹¹ Érdemes megjegyezni a mandinka elnevezést: bendula, amely eredetileg találkozóhelyet, bevásárlóteret jelent.

Fontos tudni, hogy Gambiában tilos árusítani, forgalmazni, és így az országból kivinni élő állatot vagy védett állatokból készített tárgyakat (madártoll, teknőspáncél, elefántcsont, krokodilbőr stb.) !

Ételek és italok

A vendéglátóhelyek étel- és italválasztéka alkalmazkodott az elmúlt években egyre nagyobb számban érkezett turisták igényeihez. Éttermek, kifőzdék, snack bárók egész sora kínál megbízható és olcsó étkezési lehetőséget. Az ide érkező még a legszerényebb helyi éttermet is nyugodtan kipróbálhatja, feltehetően nem fog csalódni. Európai értelemben klasszikus, - minden ételsorra több variációban kiterjedő - gambiai konyháról nem beszélhetünk, de a helyi ízek mellett a nemzetközi konyha fogásai mindenhol megtalálhatók.

A turisták ellátása alapvetően a szállodákban történik, hiszen szinte minden hotel svédasztalos félpanziós rendszerben, reggelivel, vacsorával látja el a vendégeket. Napközben könnyű szendvicseket, egytálételeket minden hotel biztosít. Aki már kissé unja a nemzetközi konyha unásig ismert fogásait, kipróbálhatja az elmúlt évek során megnyílt mexikói, indiai, kínai, libanoni és karib-tengeri étterem valamelyikét.

A hagyományos éttermek mellett a britekhez kötődő múltat idéző pub-ok és az éjszakai bárók is rendelkeznek melegkonyhával.

A magyar utazót nagy meglepetés nem érheti, az étlapok kínálatában nemigen akad ismeretlen fogás. Néhány helyi ételt azonban érdemes megkóstolni:

Benachin :

Barna rizsből paradicsom hozzáadásával készült kiváló egytálétel, amelybe halat vagy marhahúst, esetleg csirkét tesznek.

Domodah

A magyar pörkölthöz hasonló, mogyoróolajjal és mogyorószósszal készülő ízletes egytálétel, rizskörettel

Base nyebe:

Babbal és zöldségekkel dúsított gazdag csirke- vagy marhapörkölt, amelyet a magyar nokedlihez hasonló körettel tálalnak.

Yassa csirke :

Gambia nemzeti ételének számító fűszeres, hagymás csirke, rizzsel körítve.

Kanja:

Pálmaolajban hagymával, borssal együtt párolt hal- vagy húsetel.

Az országban a legtöbb európai zöldségféle megtalálható, de az ételek elkészítéséhez előszeretettel használnak édesburgonyát, bámiát (*okra*), és a kontinensen honos ún. keserű paradicsomot is.

A gyümölcskínálat megfelel az Afrikáról alkotott előzetes képnek, hiszen a helyi piacokon vagy a tengerparton szezontól függően mangót, papayát, narancsot, ananászt, grapefruitot, görögdinnyét, banánt vagy szőlőt vásárolhatunk minden mennyiségben.

Az utcán, piacon vásárolt gyümölcsöket fogyasztás előtt mindenképpen alaposan mossuk meg, fordítsunk fokozott figyelmet a higiénés előírások betartására ! Ez az óvatosság a szállodákban felszolgált gyümölcsök esetén felesleges.

Az italfélék közül a gyümölcslevek a legnépszerűbbek : grapefruit-, narancs-, papaya-, mangó-, dinnye-, citrom-, ananászlevek az üzletekben és az éttermekben is kaphatóak. A sörök közül említésre méltó a legolcsóbb, de kiváló minőségű helyi JulBrew, amelyet palackozva és csapolva egyaránt árusítanak.

A helyi sörgyárban készül Guinness is. Kávét és teát minden fajtaiban és minőségben lehet fogyasztani.

Gambiában az alkoholfogyasztás tradicionális és vallási okokból nem elterjedt, egyetlen helyi alkoholfajta a pálmabor, amely viszont kifejezetten erős hatású ital! A szállodák bárjaiban mindenféle egyéb alkohol, rövidital megvásárolható.

Egészségügyi kockázatok

Az afrikai utazással összefüggő legkomolyabb ellenérzést általában az ismeretlen, a televízió és a kalandfilmek segítségével bemutatott, vélt és valós egészségügyi és higiénés veszélyek váltják ki a magyar utasból.

Fontos ezért leszögezni, hogy Gambiában *általában* nincs komolyabb egészségügyi kockázat, mint a világ egyéb területein, akár Magyarországon.

A veszély jellege és típusa más. A Gambiai Köztársaságba beutazási feltételként a turista számára semmiféle előzetes oltás nem kötelező. Az ENSZ Egészségügyi Világszervezete (WHO) ugyanakkor ajánlja a sárgaláz elleni, tíz éves védettséget adó vakcina előzetes felvételét és a malária megelőzését szolgáló gyógyszerek szedését.

Mindkét elővigyázatosság a magyar utazó számára is javasolt. A sárgalázoltást a budapesti Nemzetközi Sárgaláz Oltóközpontban lehet felvenni (Johan Béla Országos Közegészségügyi Intézet, 1097 Budapest, Gyáli út 2-6. Tel.:215-0756). Az oltást a TB kártya felmutatásával, térítés ellenében adják be, amelyről igazolást bocsátanak ki. Célszerű ezt a sárga könyvecskét megőrizni. Az intézet

orvosai készséggel nyújtanak felvilágosítást az egyéb, javasolt oltásokról is (pl. tífusz, tetanusz stb.), illetve kiállítják a malária megelőzésére szolgáló gyógyszer receptjét is.

A trópusi térség egyik legsúlyosabb betegsége, a malária elsősorban szúnyogcsípés útján terjed. Az egyszerű elővigyázatosság tehát azt jelenti, hogy ne hagyjunk nyitva ablakot, ajtót szúnyogháló nélkül és lehetőség szerint használjuk az ágy fölé boruló szúnyoghálót. A szúnyogok közül csak minden tízezredik lehet fertőzött, tehát a csípés ténye nem okvetlen jelent fertőzést is !

Jelen tájékoztató időpontjában a malária prevenció ajánlott gyógyszere a Lariam, amelyet heti egy alkalommal kell szedni az alábbiak szerint :

Az első tablettát egy héttel az országba érkezés előtt, este, étkezést követően, bő folyadékkal vegyük be. A második tablettát a gambiai megérkezés első napjának estéjén, majd minden további tablettát ehhez képest pontosan egy hetes időközökben, a hetek azonos napjain szedjük. Rendkívül fontos, hogy a hazautazást követően a gyógyszer szedését még további négy hétig folytatni kell ! A szedésre vonatkozó információk felnőttekre vonatkoznak, gyermekek számára – testsúlyukkal arányosan – másféle előírások érvényesek. Az OKI munkatársai készséggel állnak az utazók rendelkezésére. A Lariam nem szedhető terhesség, különféle májbetegségek, érrendszeri megbetegedés előfordulása esetén. A tablettá szedése alatt alkohol fogyasztása nem megengedett.

Egészségügyi probléma esetén Gambiában minden hotel recepciója készséggel biztosít orvosi segítséget. Az ország legnagyobb kórháza, a banjuli Royal Victoria Hospital elsősorban a lakosság ellátását szolgálja, külföldiek kórházi ápolására a Lamtoro Klinika (Kololi) ajánlható.

Újságok, rádió, televízió

A három országos napilap (The Observer, The Point, Gambia Daily) mellett a hetente megjelenő 'News Citizen' szolgál angol nyelven információkkal a külvilág és a belpolitikai híreiről. A tömegtájékoztatásban komoly szerepe van a rádióállomásoknak, amelyek középhullámon és URH-n s foghatók (Radio1, Citizen, Radio Gambia, Radio Syd, West Coast Radio). A Radio Syd interneten is elérhető : www.metissacana.sn

Két évvel ezelőtt beindult az ország önálló sugárzó televíziója is, a GRTS. A hazai gyártású műsorok és a CNN hírtelevízió blokkjai mellett mandinka és fula nyelven feliratozott európai sorozatok is láthatóak, de létezik gambiai gyártású krimisorozat is (Banjul Cops). A Gambia TV mindennap este 18 és 23 óra között, szombaton 10-12, vasárnap délelőtt 10 órától éjfélig sugároz programokat.

Közbiztonság

Az ország közbiztonsága magyar szemmel kiválónak mondható. Különösen értékelendő ez a kijelentés a fekete kontinensnek e régiójában, hiszen a térség más országaiban (Libéria, Sierra Leone, Bissau-Guinea) évtizedes polgárháborúk, véres etnikai és vallási konfliktusok zajlanak.

Talán a brit gyarmati örökség, talán a hatékony közigazgatás, de a turizmus jelenléte mindenképpen okozója annak a ténynek, hogy Gambia éjjel és nappal, vidéken és a fővárosban - nem rejteget nagyobb veszélyeket, mint a magyar főváros, vagy akár a Balatonpart.

Néhány piaci zsebtolvaj az Albert Market-en mindig előfordul, és az sem árt ha a turista nem látogatja az éjszakai szórakozóhelyeket nagyobb összegű készpénzzel a zsebében. A kábítószer fogyasztása, terjesztése minden formájában szigorúan tilos. A legősibb mesterség mindkét nembeli képviselői megtalálhatók a nagyobb szállodák környékén, a tapasztalat azonban az, hogy alapvetően a szépségideált nem éppen megtestesítő nyugat-európai hölgyek vadásznak fekete fiatalemberekre. Természetesen a diszkókban, bárókban találkozhatunk prostituált nőkkel is. A komoly kapcsolatok valós veszélyeket hordoznak, hiszen a számtalan nemi úton terjedő betegség mellett az országban a HIV fertőzöttek száma is rendkívül magas. (Kerüljük a helyi tetoválást /'tattoo'/, a füllyukasztást, az akupunktúrát, és általában mindent ami összefügghet a fertőzés terjedésével !)

Az eddigi tapasztaltok szerint a turistára a 'hagyományos' veszélyek leselkednek leginkább : szállodai úszómedencében szerzett baleset, a túlzott leégés, a tengerparti kagylók horzsolása, a medúzacsípés, vagy akár az ittas vezetés (ami itt is tilos).

A napozással összefüggő jó tanácsok röviden összefoglalhatók : mértékkel élvezzük a napozást! Az itteni napsugárzás évszaktól függetlenül rendkívül erős. Használjunk erős faktorszámú napkrémet, naptejet. Lehetőleg kerüljük a napozást a déli órákban, viseljünk könnyű kalapot, sapkát, fogyasszunk sok folyadékot.

Állat- és növényvilág

Gambia szavannás, folyóvölgyi területén ne számítsunk arra, hogy oroszlánokat, elefántokat, zsiráfokat látunk. A terület földrajzi jellege, a viszonylag magas népsűrűség miatt a fekete kontinens itteni arculata kissé átalakult, de rendkívül érdekes és egzotikus látnivalókat tartogat a látogatóknak.

A szállodák kertjében, a városi parkokban könnyedén találkozhatunk majmokkal, amelyek közül legismertebb a zöld majmok családjába tartozó ún. bársonymajom. Ezüstös szőrével, fekete fülével és pofácskájával, zöldes árnyalatú hátával gyakori szereplője a gambiai turista fényképeinek. Vidéken a barna szemű, vastag bundájú vörös majom a leggyakoribb egzotikus fajta. Hosszú lábaival akár 30-40 km/h sebességgel is képes futni.

A folyó keleti szakaszán, az Elefánt-szigethez közel láthatóak a vizilovak, amelyekből már csak néhány száz példány élte túl az elmúlt évszázadokat. Már a brit protektorátus idején komoly pénzbüntetéssel sújtották a viziló-vadászokat, azonban a súlyos szankciók ellenére az állomány fenyegetően csökken.

A londoni állatkert első hiénáját 1902-ben Gambiából szállították Angliába. Fél évszázaddal később az országban természetes körülmények között élő hiénák száma vészes mértékben lecsökkent, a legtöbb példányt az Abuko Nemzeti Parkban és Felső-Gambiában lehet látni.

A közepes és kisebb emlősök közül említésre méltó a varacskos disznó, a rágcsálók közül a gambiai mongúz gyakori fajta. 35-40 cm-es testhosszának legalább a felét bozontos farka teszi ki.

A tengeri állatvilág, harmincféle szárazföldi kígyó, három krokodilfaj mellett a legnagyobb természeti vonzerőt Gambiában mégis a madarak jelentik. Az ornitológusok paradicsomaként is ismert országban utazgatva közel félezer

madárfaj életközeli megtekintése jelent fantasztikus élményt a látogatónak. Érdekesség, hogy december, január táján magyarországi gólyák is megjelennek a szavannás vidéken.

Gambia egyre komolyabb kérdésként, nemzeti ügyként kezeli a környezetvédelmi kérdéseket. Az őserdő irtása, az elsivatagosodás veszélye ezt a régiót is fenyegeti. Az ország számos nemzetközi egyezményt (biodiverzitás védelme, mesterséges klímaváltozás, elsivatagosodás elleni védelem, veszélyeztetett fajok védelme, tengerjogi, nukleáris kísérletek elleni, ózonvédelmi, környezetszennyezési stb.) aláírt , azonban sajnálatos módon még egyiket sem ratifikálta.

Külképviseltek Gambiában :

Vállalkozó szellemű egyéni turistáknak nyugat-afrikai kalandozások kiindulópontjaként Banjul ideális helyszín vízumbeszerzésre a térség országaiba. Természetesen a vízumkiadás feltételei, árai változhatnak !

Bissau Guinea : Atlantic Street, A vízumot azonnal kiadják, ára 10 USD (egy hónapig érvényes)

Ghána : 18, Mosque Road, Latrikunda

Guinea : Wellington Street, a Gambia Airways iroda melletti üzlet (marché Juboo) feletti emelet. A vízumot két nap alatt kiadják, ára 40 USD

Libéria : 9 Cameroon Street, Banjul, A Vízum ára: 50 USD, a libériai állapotok miatt a konzulátus jelenleg szünetel

Mali : 26 Grant Street, Banju, A vízum: fél napos ügyintézővel megszerezhető, ára: 25 USD (egy hetes tartózkodásra érvényes)

Mauritánia : Kairaba Av. névtelen mellékutcájában a Weaso's Nightclub mellett, Fajara. A vízumot azonnal kiadják, ára: 5 USD (egy hónapig érvényes)

Nigéria : Garba Jahumpa Av., Bakau

Sierra Leone : Hagan Street 67 (a Hill Street és az Anglesea Street között) A vízum: két munkanap alatt elkészül, ára : 25-32 USD között változó

Szenegál : Kairaba Ave, A vízum: egy munkanap alatt elkészül, ára : 17 USD (többszöri belépésre érvényes)

Az alábbi nem afrikai országok rendelkeznek még diplomáciai vagy konzuli képviselettel :

Ausztria, Belgium, Dánia, Franciaország, Hollandia, Kínai Köztársaság (Tajvan, Kuba, Líbia, Nagy-Britannia, Németország, Norvégia, Pakisztán, Spanyolország, Svédország, Thaiföld, USA

Gambiában magyar konzuli képviselet működik, pontos címe a www.kulugyminiszterium.hu és a www.gambia.hu honlapokon elérhető.

104 Kairaba Ave, Fajara, tel: +220 4494920.

A legközelebbi diplomáciai képviselet a Nigériai Köztársaság fővárosában, Abujában található.

Magyar állampolgár bármely jogsérelmét, jogsegélyt, konzuli segítséget igénylő problémáját, útlevelének elvesztését azonnal be kell jelenteni a rendőrség központjában (Police HQ. Banjul, szemben a Standard Chartered Bank központi épületével) és célszerű értesíteni a magyar konzulátust is.

KIADJA A GAMBIAI KÖZTÁRSASÁG KONZULI KÉPVISELETE, BUDAPEST
A KIADVÁNYBAN SZEREPLŐ ADATOK VÁLTOZHATNAK !
A KIADVÁNY LEZÁRVA : 2006.09.01.